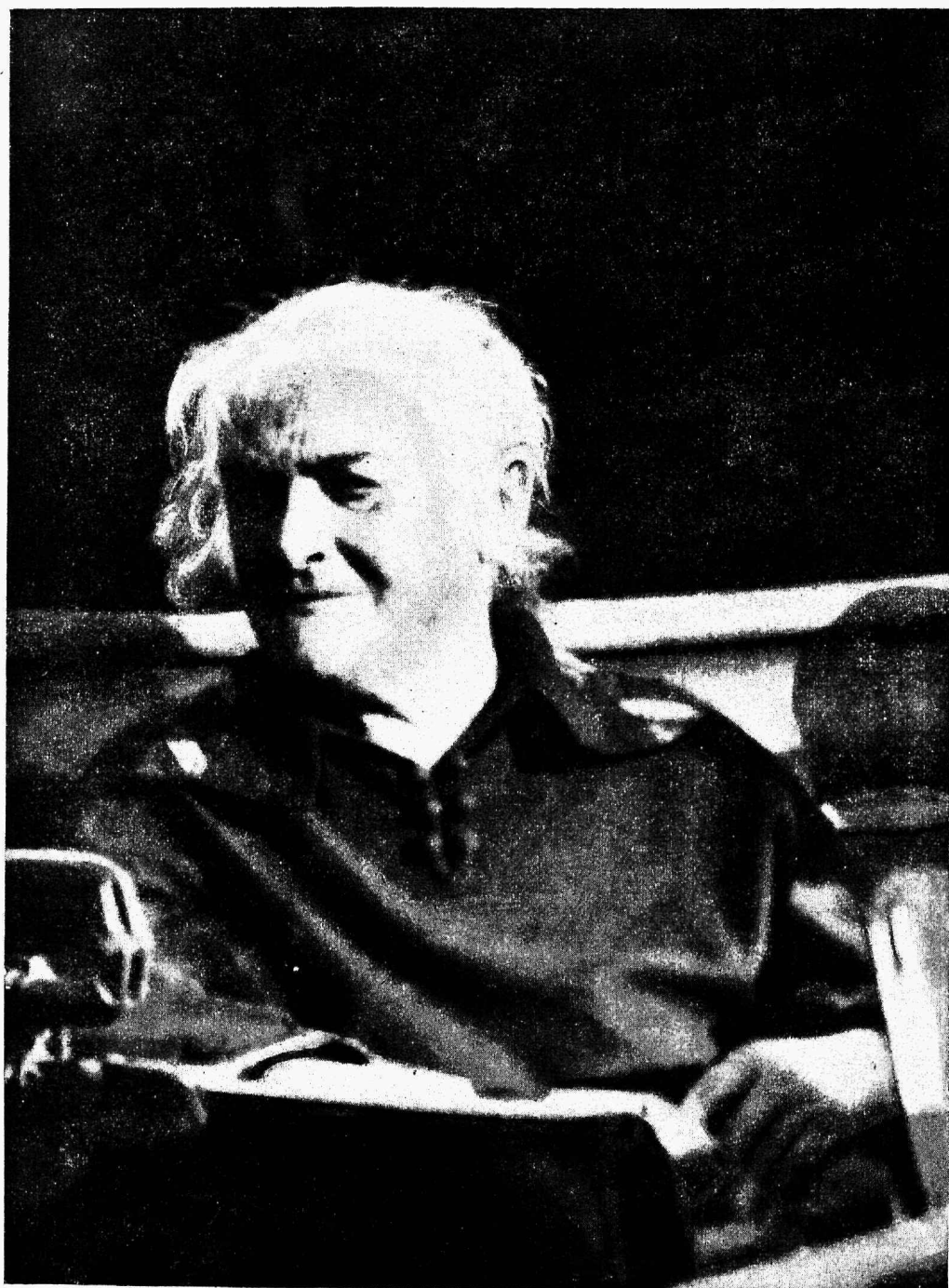

NAISTÖÖLINE

JA

NAISKOLHOOSNIK

№ 3 (70)

M Ä R T S

1 9 3 5

SISUKORD:

	Lhk.
1. Rahvusvaheline kommunistlik naistepäev	1
2. <i>S. Allermann.</i> — Kolhoosnikkude-lööklaste teine üleliiduline kongress	4
3. Krupskaja kõneleb	5
4. <i>Fedotova.</i> — Teenitud kiitus	8
5. <i>S. A.</i> — Ema ja laps neil ja meil	9
6. <i>Ellen Sõnajalg.</i> — Häbitu (järg)	11
7. Kiri Eestist	13
8. <i>Tombach ja Klaus.</i> — Naisterahvad riiki julitimas (sl-sed Kõök ja Prooman	14
9. <i>Niina A.</i> — Naistöö V. Kingissepa nim. E. T. Haridusmajas	15
10. <i>E. Udeküll.</i> — Joonduda „Edu“ kolhoosi naisseltsilistega	16
11. Kasulikke näpunäiteid	17

Kaanel: KLAARA ZETKINI pilt

№ 3

(70)

NAISTÖÖLINE

JA

NAISKOLHOOSNIK

MÄRTS

1935

T. P. S. ja Liidus

L. 1935 r.

AHT Nr 34

Rahvusvaheline kommunistlik naistepäev

Kakskümmend viis aastat tagasi, ühe meie parema, unustamatu, proletariaadi esirinnal võitleja seltsilise Klaara Zetkini algatusel, — rahvusvahelisel naisseltsiliste-sotsialistide II konverentsil 1910. aastal, otsustati pühitseda igal aastal 8. märtsil — rahvusvahelist naistepäeva, revolutsiooniliste naisseltsiliste koonduse päeva võitluseks sõja ja kapitalistliku ekspluateerimise vastu ning rõhutada naishulkade täieliku vabastamise eest.

Sellest ajast peale on iga aasta naisseltsilised võidelnud nende põhiülesannete eest.

Iga aastaga kasvab naisseltsiliste teadlikkus, kasvab nende aktiivsus.

Võitluses tööraha õiguste eest sammuvad töötavad naisterahvad ühes meestega proletariaadi võitluse esirinnal ja näitavad, et nad oskavad samuti vahvalt võidelda, kui meesseltsilisedki.

Töötavad naishulgad ei ole mitte ükskord, vaid palju kordasid oma vahvust, aktiivsust klassivõitluses üles näidanud. Pariisi Kommuna ajal, Oktoobrirevolutsioonis 1917. aastal, 1. detsembril 1924. a. Eestis, möödunud aastal veebruaris Austrias, oktoobris Hispaanias proletariaadi kangelaslikkudel võitluspäevadel barrikaadidel võtsid osa ennastsalgavalt ka naisseltsilised.

Igast streigiliikumisest võtavad osa naisseltsilised. Ei olegi niisugust võitluse ala, kus ei näeks meie naisseltsilisi.

Üleilmne naisterahvaste sõja- ning fashismivastane kongress, mis Pariisis möödunud aastal augustis ära peeti, näitas elavalt kogu maailmale naisterahvaste kasvavat jõudu rahvusvahelises liikumises sõja ning fashismi vastu. Need asjaolud

nõuavad meie vennaskomparteidelt kapitalistlikkudel maadel käesoleval ajal eriti suurt selgituse- ning organiseerimistööd naisseltsiliste seas.

8. märtsil kapitalistlikkude maade töötavad naishulgad astuvad aktiivselt välja sõja ettevalmistuse ning fashismi vastu.

Need eesmärgid, mille eest kapitalistlikkudel maadel naisseltsilised võitlevad, on ühel maal — NSV Liidus — juba ellu viidud. Oktoobrirevolutsioon vabastas täielikult naisterahva ja andis talle hiigla võimalused majanduslikult ning kultuuriselt areneda. Nõukogude Liidus on töötavad naisterahvad vastutavatel kohtadel, riigiasutustes, ettevõtetes, teaduslikkudes asutustes.

Lastesõimed, pesumajad, söögimajad j. t. asutused vabastavad naisterahvaid kodusest köögist, kergendavad neil kodust tööd ehk vabastavad neid sellest hoopis ja annavad neile võimaluse pühendada kõik oma jõu ühiskondlikule tööle, enda kvalifikatsiooni tõstmisele ja edasiõppimisele, enesehariduse täiendamisele.

Tundmatu on meie naisseltsilistele töötaolek. Täitsa tundmatu on see hirm, mida kapitalistlikkude maade naisseltsilised tunnevad valge terrori pärast, hirm, et tema meest, või poega, või tüdart võiks keegi arreteerida, mis kapitalistlikkudel maadel iga-päevane nähtus.

Nõukogude Liidus on 8. märts muutunud vabastatud naisterahva pühaks — solidaarsuse päevaks kogu ilma võitlevate tööraha naishulkadega.

Täna, 8. märtsil, naisseltsilised kapitalistlikkudel maadel kõige sügavama põlguse ja ägedusega astuvad välja igasuguste Nõukogude Liidu vastu sihitud laimduste vastu,

Sl. KLAARA ZETKIN Leningradis — Putilovi, praegu sm. Kirovi nimelise tehase tööliste hulgas.

mida kodanlus eriti jälle viimasel ajal püüab levitada, et luua soodsat meeleolu sõjaks NSV Liidu vastu, mida nii avalikult propageerivad Saksamaa ja Jaapan.

Kapitalistlikkudel maadel töotavad võitlevad naisseltsilised täna, 8. märtsil, Rahvusvahelisel kommunistlikul naistepäeval, ühiselt astuda välja NSV Liidu kaitseks, kogu maailma töörahva isamaa kaitseks, kui vaenlane julgeks meile kallale tungida.

*

Kõrvuti naisseltsiliste aktiivsusega ja teadlikkuse kasvamisega kõvendab kodanlus terrorit naisseltsiliste vastu. Need inimesed, kes praegu kapitalistlikkudel maadel karjuvad „terrorist Venemaal“, ühenduses salgakese valgekaartlaste, sinovjelistest bandiitide, kõige alatumate terroristide mahalaskmise puhul, ei tuleta ühegi sõnaga meelde metsikut terrorit, mida tarvitatakse kapitalistlikkudel maadel töötavate hulkade vastu. Mitte ühe sõnaga ei tuletata meelde metsikuid väljaastumisi naisseltsiliste vastu. Kodanluse ja ta palgateenrite laimul NSV Liidu vastu on

üks eesmärk — igasuguste võtetega püüda õonestada NSV Liidu suurt autoriteeti tööliste hulkades, luua sellega ühiskondlikus arvamises pinda sõjaks NSV Liidu vastu ning juhtida ka kõrvale laiade hulkade tähelepanu fashismilt — kodanluse julturnud terrorilt töörahva vastu kapitalistlikkudel maadel.

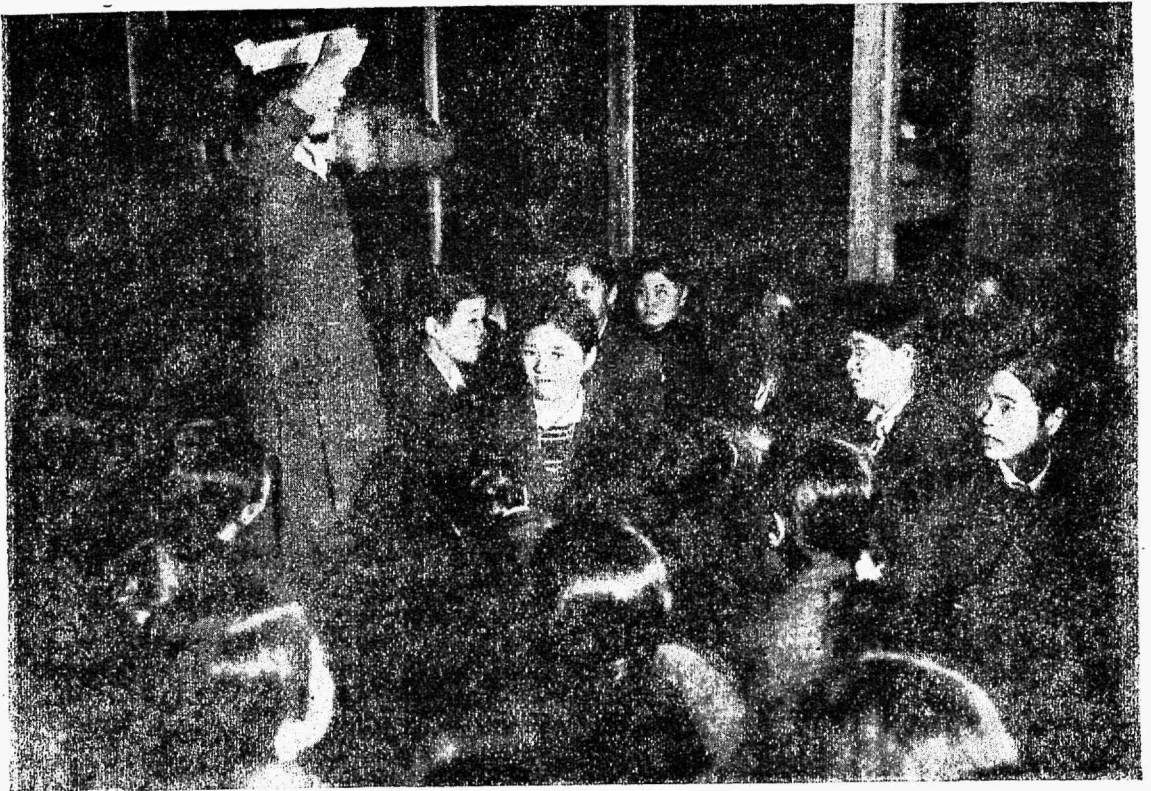
Möödunud aastal on fashistlikkudel maadel kasvanud terror eriti naisseltsiliste vastu.

Saksamaal on viimase poole aasta jooksul ametlikult registreeritud 71 kohtuotsust naistöliste kohta, kuid see arv on tegelikult palju suurem.

Austria kangelaslikust ülestõusust osavõtnud naisseltsiliste kallal toimetati kõige jõhkramat terrori. Sajad naisterahvad said arreteeritud, ühte aetud ja siis peksetud.

Poolamaalt türmidest viimasel ajal tulevad väga erutavad teated. Saradse linnas 84 seltsilist, kellede seas ka palju naisterahvaid oli, said 5 päevaks kartserisse heidetud. Teel kartsa pekseti neid, kisuti juustest ja rebiti naisterahvastelt riided

Linnatranspordi tööliste streik Tokios.

Pildil: Streikivate autobussi-konduktorite miiting Tokios.

seljast. Kartseris ei antud kellegile süüa. Naisterahvaid pekseti püssipäradega.

Soomest, kust väga suurte raskustega siia teated tulevad, on andmeid terrorist naisseltsiliste suhtes. Toome siin ainult paar fakti. Seltsiline Hella Kuusinen mõisteti 4½ aastaks türmi ainult sellepärast, et teda kahtlustati revolutsioonilisest liikumisest osavõtmises. Parteitu Lydia Ruski tapeti eeluurimise türmis sellepärast, et ta ainult varjas oma juures tagaotsitavat kommunisti.

Sarnaseid näiteid võiks ka teistest kapitalistlikkudest maadest veel palju, palju tuua. Kuid ka need näited annavad meile juba küllalt selge pildi sellest jõhkrast terrorist, mida fashistid teostavad naisseltsiliste-võitlejate suhtes.

Naisseltsiliste aktiivsus, mis kasvab iga päevaga kapitalistlikkudel maadel, näitab, et valge terror, kui jõhker ta ka ei oleks, ei suuda tappa, ei suuda maha suruda naisseltsiliste võitluse vahvust ja vaimust.

Ikka vägevamalt, vahvamalt peavad võitlust naisseltsilisel ühes meesseltsilistega sõja ettevalmistuse ja fashismi vastu. Kommunistlikud vennasparteid ka-

pitalistlikkudel maadel peavad kõik tegema, et kindlustada naisseltsiliste aktiivsust ja laiendada töörahva ühisväerinda, tõmmata võitlusesse töörahva vabastamise eest ka need jõud, mis veel täna võitlusest eemal seisavad.

Viimased, otsustavad võitlused töörahva vabastamise eest ei ole enam kaugete mägede taga.

Meie hiiglavõidud sotsialismi ehituses, meie eeskuju kutsub kõiki töörahvahulki võitlema kapitalistliku korra hävitamise eest, uue ilma, sotsialistliku ilma teostamise eest kogu maailmas.

See kõik kohustab meid siin NSV Liidus veel paremini töötama, veel kõrgemale tõstma oma valvelolekut, et kindlustada ja lõpulikult teostada sotsialismi NSV Liidus ja kogu maailmas.

Elagu Rahvusvaheline kommunistlik naistepäev!

Elagu rahvusvaheline proletaarne revolutsioon!

Elagu proletaarne revolutsioon Eestis!

Kolhoosnikkude-lööklaste teine üleliiduline kongress

Kolhoosnikkude-lööklaste teisel kongressil on määratusuur ajalooline tähtsus. See kongress võttis vastu uue põllumajandusliku artelli näitliku põhikirja. Esimene põhikiri sai välja töötatud 1930. a. Sel ajal näitas see ainult, missugustel tingimustel tuleb üksikmajapidajatel kolhoosidesse ühineda ja kuidas siis ühiselt tööd organiseerida. Uus põhikiri on sügavam. Ta näitab juba, kuidas edaspidi kolhoosi kollektiivset majapidamist tõsta — tõsta nii, et tõesti kõik kolhoosid saaksid enamlikeks ning kolhoosnikud jõukaks — nagu seda kaks aastat tagasi kolhoosnikkude-lööklaste esimesel üleliidulisel kongressil meie suur juht sm. Stalin üles seadis.

Meie kolhoosid on imekiirelt kasvanud, on massilisteks muutunud. Selle paremaks tõenduseks on naiskolhoosnikkude aktiivsus kolhoosi ülesehitusetöös. Naine on juba näidanud, et ta tõesti „kolhoosis suur jõud on“. (Stalin.)

Elava pildi andsid meile sellest nais-

Osoaviahimi lennuasjanduse instruktor Leningradi oblastis sl. KOBJAKOVA.

kolhoosnikkude väljaastumised kongressil. Siin olime tunnistajateks, kuidas Nõukogude demokraatia on tõstnud kõrgele kõigemahajäänud kihtide aktiivsuse ja teadlikkuse.

Kongressi tööst võtsid osa üle 400 nais-terahva.

Naiskolhoosnik on see huvitav tüüp, kelles peegeldub meie ajajärgu suurus. Kahe aasta jooksul, nagu tähendas sm. Jankovlev omas kõnes, on naiskolhoosnikkude arv kolhoosi juhatustes tõusnud **kahekordseks**; naiskolhoosnikkude brigadiiride arv — **kuuekordseks**; naiskolhoosnikkudest kaubafermide juhatajate arv — peaaegu **seitsmekordseks**.

Ja missugune vaimustus, armastus ja teadlikkus kolhoosi elu vastu hõõgus kongressil naiskolhoosnikkude-lööklaste väljaastumistes!

Seltsimehe Stalini ettepanekul võeti vastu kongressil tähtis ajalooline otsus, mis vabastab naiskolhoosniku kuu aega enne ja kuu aega pärast sünnitamist tööst, kusjuures ta poole keskmisest töötasust edasi saab. See tõstab veel kõrgemale naiskolhoosniku aktiivsust. Ta ei jää enam maha, vaid kõik andmed näitavad vastuoksa, et ta areneb hiiglasammudega edasi.

Käesoleval ajal käsikäes kõigi kolhoosnikkudega tuleb naiskolhoosnikkudel võidelda kolhoosilise ehitusetöö edaspidise kindlustamise eest! **Tee jõukusele ja õnnelikule uuele elule on meie ees lahti.** Kõik oleneb nüüd meist endast, meie endi ausast tööst.

Uus näitlik põhikiri näitab selgelt teed, kuidas tõsta majandust kolhoosides, kuidas seada kolhoosidesse sisse eeskujulik valmistus.

Suurt rõhku on pandud uues põhikirjas karjakasvatuse edaspidise arendamise peale ning viljasaagi tõstmisele.

See kõik nõuab meilt palju tööd. Võtame kas viljasaagi küsimuse. See viljasaak, mis meil praegu kolhoosides on, ei või meid milgil määral rahuldada. Kolhoosid on suutelised viljasaaki tõstma mitmekordseks, võrreldes sellega, mis praegu on. Vi jasaagi tõstmine võimaldab tööpäeva peale mitu kilogrammi vilja rohkem saada kui seni.

Viljasaagi alus on — head seemned. Aga siin ei ole meil kaugelt veel kõik tehtud.

Läheneb kevadine külv, kuid paljudes, paljudes kolhoosides ei ole veel proovitud seemne omadust, seemnefondides on veel palju prahti, ei ole idanemist läbi proovitud jne.

Et saada head viljasaaki, on tarvis maa-harimise eest suure armastusega hoolit-seda. Seda ei näe me veel paljudes kolhoosides. Siin on tarvis silmas pidada ja täita terve rida agro-tehnilisi nõudeid. On tarvis sügava künniga puhastada maa umb-rohust.

Palju on tarvis töötada maa hea ja õige väetamise alal, väetise parema kasutamise alal.

Tuleb arendada põllumajanduse abiha-rusid — mesilastepidamist, kalandust, asutada puuviljaaedu jne. Kõik see annab kolhoosile suurt uut sissetulekut.

Iga kolhoos peab vastavaid teid leidma oma majanduse laiendamiseks ja sissetulekute suurendamiseks.

Sm. Jakovlevi aruanne on kõikidele kolhoosidele otsekoheseks konkreetseks töö-plaaniks. Iga mees- ja naiskolhoosnik peab selle aruandega tutvuma¹, tema elluviimise eest võitlema.

Meie kolhooside lähem ja tähtsam üles-anne on praegu — **eeskujulikult, enamlikult ette valmistada kevadisele külvile**, viia läbi tema nii, et juba see kevadine külv kindlustaks uut kõrget sotsialistlikku viljasaaki, mille eest kutsus võitlema üle-liiduline kolhoosnikkude-lööklaste teine kongress.

S. Allermann

¹ Ilmus „Edasis“ nr. 28.

Ainult Nõukogude maal on naisterahvas vaba ja üheõigusline

Sl. N. K. Krupskaja kõne kolhoosnikkude-lööklaste teisel kongressil

Enamlikkude kolhooside eest võitlejad mees- ja naiskolhoosnikud! Lubage teile üle anda enamlik tervitus. (Kiiduavaldused.)

Seltsilised, tänavu täitub 25 aastat sellest ajast, kui Kopenhagenis ärapeetud rahvusvahelisel naisterahvaste kongressil saksa naiskommunist Klaara Zetkin ettepaneku tegi 8. märtsi saavutuste ülevaatusse päevaks teha võitluses naisterahva vabastamise eest rahvusvahelisel võitluse väerinnal.

Teie teate, kui tähtsaks sm. Lenin pidas alati seda võitlust nii oma artiklites kui ka oma väljaastumistes, kriipsutades alla võitluse tähtsust naisterahva vabastamise eest. Nõukogude võim juba oma esimestel sammudel andis naisterahvale mees-terahvaga ühesugused õigused. Kuid mitte ükskord ei rääkinud Vladimir Iljitsh sellest, et naisterahva täielikku vabastamist võib saavutada ainult sotsialismi ajal.

Ja nii, seltsilised, teie näete, et rahvusvahelise naistepäeva 25. aastapäevaks meie võime öelda: meie nõukogude maal partei juhtivusel, seltsimees Stalini juhtivusel oleme võitnud ka naisterahva vabastamise väerinnal. (Kiiduavaldused.)

Seltsilised, Vladimir Iljitsh oma surma eel oli kindel, oli täitsa kindel, mitte minutitki polnud tal kahtlust selles, et meie Nõukogude maal kolhoosiline kord võidab.

Kuid samuti nägi ta ette kõik raskused sellel teel. Raskused olid suured. Kõik teie elasite nad üle, elasite üle ja teadsite, missuguse raskusega tuli ära võita iga samm. Ilma võitlusega, ilma partei juhatuseta ei oleks kunagi olnud võimalik kolhoosilist korda saavutada. Kõik aeg peale Iljitshi surma läks partei samm-sammult leninlist teed mööda, mis viis meie maa sotsialismi võidule.

Ja siin, seltsilised, teostas sm. Stalin ise-äraliku selgusega ja kindlusega Lenini õpetust. (Kiiduavaldused.)

Stalin näitas alati, mille eest tarvis antud silmapilgul võidelda, et edasi jõuda. Ja sellepärast partei, töölised ja kolhoosnikud ümbritsevadki teda sarnase armastuse ja austusega. (Kiiduavaldused.)

Kõik mäletavad, kõik on tuttavad seltsimees Stalini kõnega kolhoosnikkude-lööklaste esimesel kongressil. Siin sõnavõtnud naisterahvad rääkisid kõik sellest kõnest. Sel kõnel oli hiiglasuur tähtsus. Selle kahe aasta jooksul, mis möödunud sellest ajast, on kõik elu külas muutunud. See, mis sünnib külas, peegeldab ka seda, mis tehakse linnas. Niivõrd kui tugevneb meil kolhoosiline kord, kindlustub ka meie sotsialistlik kord, kindlustub sotsialism meie Nõukogude maal.

Sel saavutusel on kahtlematu rahvus-

vaheline tähtsus. Partei XVII kongressil seltsimees Stalin rääkis: „Töölised Läänes räägivad, et NSV Liidu töolisteklass on maailma proletariaadi löökbrigaad... See tähendab, et maailma proletariaat on valmis ka edaspidi NSV Liidu proletariaati jõudu mõõda ja võimalust mõõda toetama. Kuid see paneb meie peale tõsised kohustused. See tähendab, et meie peame oma tööga kõigi maade proletaarlaste löökbrigaadi ausa nimetuse õigustama.“

Ja, seltsilised, sel aastal rahvusvahelisel naistepäeval võime meie öelda, et naisterahva vabastamise alal meil on suured saavutused. Sellele aitas kaasa meie võit kolhoosilise ehitustöö väerinnal. Kuid, seltsilised, meie ei või, ei tohi silmi kinni panna ülesannete ees, mis meie ees seisavad. On tingimata tarvis veel suuremat tööd. Oma viimastes artiklites kriipsutas Lenin alla töö tähtsust kultuuriväerinnal ja selle töö erilist tähtsust külas. Tema rääkis sellest, et massid peavad ise kultuurehitustööd läbi viima. Ja nii, seltsilised, selle külje peale tahaksin iseäranis teie tähelepanu pöörata.

Praegu meie saavutuste alusel, teadlikkuse kasvu alusel, meie organisatsiooniliste kogemuste alusel peame sellele küsimusele erilist tähelepanu pöörama.

Väljaastunud saadikud rääkisid palju sellest, et ehitatakse lugemistubasid, klubi- sid, kultuurimajasid. See muidugi on tähtis. Kuid tähtis on ka vaadata, kuidas need töötavad, sest et klubimaja võib olla suurepäraselt üles ehitatud, kuna aga töö selles klubis kuhugile ei kõlba, raamatukogu võib olla hästi sisse seatud, kuna aga töö selles raamatukogus võib täitsa kõlbmatu olla.

Ma arvan, et tarvis tihemini kolhoosi üldkoosolekutel kultuurehitustöö küsimusi üles tõsta, tarvis kultuurinõudeid kõvasti arvestada.

Praegu sellel kongressil sarnastest asjadest, nagu kirjaoskamise kasust, teaduse kasust ei ole vist tarvis rääkida. Ei ole sarnast inimest, ei noort ega vana, kes ei tahaks kõige jõuga omandada rohkem teadmisi. Iseäranis tunnevad seda naisterahvad. Edasijõudmises takistab neid tihti teaduse puudus.

Ja siin tekib niisugune küsimus: kolhoosist lahkuda ei või igaüks. Naisskolhoosnikkudele organiseeritakse kursused. Kuid vaadake, mulle rääkis üks kolhoosi esinaine, nours tüdruk. Tema sai komandeeritud kursustele, oli rõõmus, valmistas ette sõidule. Kuid tema juurde tulevad kolhoosnikud ja räägivad: Mascha, kuidas sa

minema sõidad, kui meil pole veel see ja teine töö tehtud. Kolhoosis tarvis veel seda ja teist teha jne. Ja ta räägib: „Kaks ööd läbi nutsin ja ikka ei võinud otsustada, kas sõita või mitte. Ja vaadake, pärast otsustasin, et ei sõida, vaid töötan edasi kolhoosis, viin töö lõpuni, teen kolhoosi enamlikuks.“

Sellest tööst, mis teed, on raske lahti öelda. Tarvis luua võimalused kohapeal õppimiseks, kuid selleks on tarvis kultuuritööd kolhoosis laiemalt ja sügavamalt teha, kui seda praegusel ajal tehakse.

Nüüd meil kasvab kolhoosi intelligents. Eila meie kuulasime seltsimeest agronoomi, kes rääkis taimede elust, taimede kasvatuses. Kohtadel on palju sarnaseid agronome, sarnaseid kooliõpetajaid, sarnaseid tehnikuid, kes võivad ja püüavad edasi anda oma teadmisi kolhoosi hulka. Kolhoosi intelligents aitab kolhoosnikkudel teadusi omastada, sellepärast vaja teda ka tähelepanuga ümbritseda. Kultuurinõuete arvestamine on ülitähtis asi. Meil aga on tihti nii: lähed klubisse, kuid klubis räägitakse mitte sellest, mis huvitab kolhoosnikke, mitte sellest, mis neil silmapilgul tarvis on. On olemas lugemistoad, kuid tihti nende lugemistubade ukseis seisavad lukus. On tarvis, et kõik kultuuritöö oleks nii organiseeritud, et ta laien- daks kolhoosnikkude silmaringi, et ta haarak kõiki kolhoosnikke, et ta annaks neid teadmisi, mis neil vaja. Peatun, seltsilised, veel ühel küsimusel. Teie teate Molotovi aruandest nõukogude VII kongressil nendest muudatustest, mis sisse viiakse meie põhiseadusesse. Teate, et Vladimir Iljitsh, kui sai põhiseadusesse piiramised sisse viidud, rääkis sellest, et see on esile kutsutud kodusõjaga ja elanikkude madala kultuuritasemega. Kuid praegu, kui me näeme, et meil kolhoosiline kord tugevneb, kui me näeme rahva teadlikkuse kasvu, neid piiramisi enam tarvis ei ole. Siit tribuunilt rääkis juba rida delegaate sellest, mis tähendavad need muudatused põhiseaduses. Need tähendavad, et tõuseb rahva isetegevus, et palju tugevam ja rohkem organiseeritud saab olema võim kohtadel — nõukogude võim. Ja naisterahva ees avaneb veel laiem ühiskondliku töö väli.

Ja peale selle kooliküsimused. Muidugi praegu pean ütleva, et kooli peale pööratakse suurt tähelepanu. Minul tuli rääkida külanõukogude esimeestega, kes võtsid osa sotsialistlikust võistlusest parema kooli ehituse alal. Nende aruannetes, nende jutustustes oli väga palju huvitavat. Nemad jutustasid, kuidas nad peavad kontrolli

kõige töö üle mitte siis ainult, kui lõhe tekib, vaid päevast-päeva vaatavad järele, kuidas edeneb töö. Ja palju muud huvitavat jutustasid nad omast tööst. Küsisin siin kongressil naisdelegaatidelt, kuidas nüüd tütarlapsi kooli lastakse? Mu peale vaadati imestanult — vaat sulle — ei teagi, mis nüüd tehakse.

Missugune ema ei lase nüüd oma tüdruku kooli? Noh, hea küll, lasevad kooli, see kõik on hea, kuid on tarvis samuti ka hoolitseda laste kasvatuse eest. Kui meil valitses väikeeraomanduslik kord, kuidas siis vanemad lapsi kasvasid? — Ainult oma maja eest hoolitse, — õpetati neid, — aga muust millegist ära mõtle. — Niisugune oli kasvatus. Nüüd on aga rahvas teistsuguseks muutunud. Kui sellelt tribuunilt seltsimehed välja astusid, oli näha, kuidas neil juba teine suhtumine tööle, teinesuhtumine ühiskondlikule omandusele ja teine suhtumine kõigele ühiskondlikule asjale on välja kujunenud. Väga paljud väljaastujatest rääkisid sellest, et nemad muretsevad mitte ainult oma kolhoosi eest, vaid muretsevad ka selle eest, et nõrgemaid kolhoose lõhest välja aidata. Vaat see mure, töö õige sisseseadmise eest, mure ühiskonna varanduse eest, kogu kolhoosilise liikumise eest tervelt näitab,

et vana, väikeeraomanduslik vaade — et igaüks oma eest, kuid jumal kõigi eest, et see vaade on läinud minevikku ja et praegu hakkab kolhoosides tugevema proletaarne psühholoogia, oskus proletaarlikult terve rea küsimustele juurde minna.

Lubage, seltsilised, peensustesse mitte tungida, kuidas ja mis tarvis teha kultuuriväerinnal. Igas kolhoosis, igas oblastis, vabariigis tarvis teada kõiki peensusi, tarvis osata tungida nendesse peensustesse ja ehitada kogu elu nii, et ta tööpoolest oleks kultuurne, et ta oleks nii üles ehitatud, kuidas Lenin seda tahtis. Teadus ja teadmised on tunginud eluolusse ja siin ei seisa asi mitte ainult kultuurasutuste ehitamises, vaid kogu kultuuritöö sisseseadmises, ja teil koha peal on enam näha, mis tarvis ette võtta kultuuriväerinnal.

Lubage, seltsilised, sellega lõpetada. Lubage avaldada lootust, et kultuuriväerinnal ja naisterahva vabastamise väerinnal meie partei juhatusel, seltsimees Stalini juhatusel täidame need kohustused, mis meie ette seab maailma proletariaadi löökbrigaadi nime kandmine.

Elagu maailma revolutsioon! (Tormilised, kestvad kiiduavaldused. Kõik tõusevad püsti. Hüüded: „Elagu sl. Krupskaja!“ „Hurra!“)

SL. N. K. KRUPSKAJA

Teenitud kiitus

Üleliidulise kolhoosnikkude-lööklaste II kongressi presiidiumi liikme
sl. E. F. Fedotova artikkel

Kongressile jõudsin minutit kümme enne istangu algust. Läksin oma kohale presiidiumis ja näen — laua juures istub Fomina Holmogorist — ta on ka presiidiumi liige.

Mõtlesin, küsin õige temalt Holmogori kohta, kust tulevad paremad lehmad — holmogori lehmad. Minu fermis on ka neid lehmi. Nendel on vist kõigis fermides tõulehmad. Ei jõudnud veel paari sõnagi Fominaga rääkida, kui sm. Jakovlev meie juurde astus.

— Noh, kes teist, perenaised, täna koosolekut juhatama hakkab?

— Kas või mina, — ütlen talle.

— Istu siis, — räägib Jakovlev.

Astusin koosoleku juhataja kohale ja mõtlen: kõik mu endine elu oli häda. Aga nüüd, Evdokia, seisad! Kuhu on tõstnud sind kolhoosiline elu! Siin ilmus mul kindel vastutustunne, et juhatada sarnast koosolekut riiklikult ilma eksitusteta: seisad ju kogu ilma ees.

Vaatan saali — tühje kohti ei ole; kell on kümme ja ma vajutav nupule. Korraga on vaikne. Hoidudes rahutusest kuulutan koosoleku avatuks ja annan sõna esimesele kõnelejale sm. Scherbulale Moldavia vabariigist.

Ta algas kõnet, aga mina olen rahutu, nagu vastutaksin ka mina tema sõnade eest. Seltsimees kõneles hästi, mahutas oma kõne täiesti reglamenti. Kõik kuulasid huvitusega. Järgmise sõna andsin sm. Filippovile, Kuibõschevi maakonnast ja pärast sm. Saikinalle Asovi-Mustamere maakonnast. Avastus, et olime viimasega ühesuguse eriala peal: ta on ka piimafermi juhataja. Siin tuli mul endaga võidelda: ühelt poolt oli väga huvitav kuulata, kuidas ta oma fermi juhatab, kuid teiselt poolt kohusetunne, et oled vastutavaks perenaiseks käesoleval koosolekul ja peab silmad lahti hoidma, et müra ega käimist ei oleks. Kõneleja rääkis piimasaagist, noortest loomadest. Ma kuulan, vaatan,

Kolhoosnikkude-lööklaste II üleliiduline kongress.

Pildil: Sm. STALIN, MOLOTOV, KAGANOVITSH, KALININ, TSHERNOV ja naiskolhoosnikud kongressi presiidiumis (sl. Schapovalova, Fedotova, Fomina ja Sinkova).

hoian käe nupul, kuid silmade eest vilksatab mööda minu „Mustlane“ (see on minu fermist hollanditõugu kuulus lehm), vahel nagu näeks oma vasikate talitajat Pekinat (kahe aasta jooksul ei ole tal ühtegi looma hukkunud).

Suutsin vastu võtta viimase kui sõna ja samal ajal ka koosolekut juhtida. Kuulsin vähematki kahinat ja plaksutasin sm. Sai-kinile südamest käsi.

Plaksutan ja tunnen uhkust: minu fermis ei ole sugugi hullem.

Andsin sõna veel kahele kõnelejale ja lõpuks andsin sõna sm. Budjonnõile. Ta oli rahutu hobuse pärast: mitte keegi eelmistest kõnelejatest ei rääkinud hobusest, aga hobune on, arusaadav, väga tähtis. Ka mina sain rahutuks: mõtlen, ma oleks pidanud, võib olla, seltsimehi hoiatama, et nad oma kõnedes hobust ei unustaks.

Mulle anti sedelike: sõna soovib Tuula delegatsioon Tuula tehasest. Kui sm. Budjonnõi oma kõne lõpetas, teatasin ma delegatsioonist. Saali astus delegatsioon. Ehk see delegatsioon ei olnud esimene sellel kongressil, aga siiski kui meie seltsimehed saali astusid ja tribuunile lähenesid, tundsin suurt ärevust. See on alati, kui näed, et kolhoosnikkudele lähenevad soojade tundmustega meie vennad tööliised. Kuid rahuliku häälega teatasin, et sõna annan delegatsiooni esimehele sm. Batscheville.

Pärast andsin sõna Osoaviahimi delegatsioonile, Karjala seltsimeestele ja Kasakstani seltsimeestele, ning kutsusin välja sm. Jeshovi partei keskkomiteest. Ta tegi aruande Mandaatkomisjoni poolt selle üle, kellest koosneb kongress. Sm. Jeshovi kuu-

lati tähelepanelikult. Sm. Jeshov näitas arvedega, et kongress esitab endast tõelikult kolhoosiliste hulkade paremat osa.

Panin sm. Jeshovi aruande hääletusele, kongress kinnitas selle ühelhäälel.

Peale selle esines Stalingradi traktori-tehase delegatsioon ja siis pidin natuke koosoleku juhatamisega eksima. Asi oli järgmine.

Andsin sõna Usbeki kolhoosnikkudele, õigem öelda, nad soovisid kingitusi: kuued, mütsid, tibiteikad jm. meie juhtidele edasi anda. Ma teatasin sellest ja delegatsioon astus ette. Nad panid oma kingitused lauale. Mõtlen: mis edasi saab? Vaatan delegatsiooni peale, tahan sõna anda — kuid saalis on müra, kisa, kõik plaksutavad käsi, naeravad ja on üles tõusnud. Tahan vajutada kellanupule, kuid ka presiidiumis on kära, naer.

Siin unustasin, et olen juhataja. Kisan, naeran, plaksutan käsi. Kõik läks segi: juhid, usbekid ja kogu hulk.

Kui vaiksemaks jäi, teatasin, et koosolek on lõppenud.

Jõudsin vaevalt laua juurest eemale astuda, kui sm. Stalin mulle lähenes.

— Sa juhtisid hästi koosolekut. Missugusest oblastist sa oled?

Rääkisime natuke ja lahkumiseks surusime üksteisel kätt. Trepist alla jooksin nagu nooruke: mind valdas rõõm ja uhkus, et ta nägi, kuidas ma juhatajin sarnast koosolekut ja see meeldis talle.

Tähendab, juhtisin koosolekut riiklikult.

Evdokia Fedotova

Leningradi oblasti, Volossovo raiooni „Vosroshdenie“ kolhoosi piima-kaubafermi juhataja.

Ema ja laps neil ja meil

Enne imperialistlikku ilmasõda püüdis kõigi maade kodanlus luua laiades hulkades pettekujutuse, nagu teeks kapitalistlik riik kõik, mis võib, ema ja lapse kaitseks. Kuid sellel ema ja lapse kaitsele oli kõigil kapitalistlikkudel maadel üks eesmärk — kasvatada häid soldateid, s. t. suurtükiliha puhkevale ilmasõjale. Ja see on ainuke eesmärk ema ja lapse kaitse suhtes ka peale ilmasõda kogu kapitalistlikus ilmas. Maailma majanduslik kriis ja kodanluse üleminek otsekohesele avalikule terrorile — fashismile, hävitas täielikult terves reas maades ema ja lapse kaitse alal saavuta-

tud kergendused. Lapse ja ema eest hoolitsemine kapitalistlikkudel maadel väljendub nüüd ainult sunduses sünnitada lapsi, mis aina süvendab töötute vanemate viletust ja häda. Kuid kapitalile on vaja odavat tööjõudu ja suurtükiliha tulleases sõjas, millele kapitalistlik ilm ennenägematu palavikuga end ette valmistab.

Saksamaa — Hitleri valitsus — on üheks kõige iseloomulikumaks näiteks, kuidas kodanlus käesoleval ajal endale kujutab ema ja lapse kaitset. Hitleri esimeseks sammuks sel alal oli suurendada, kõven-dada karistust abortide pärast ja premee-

rida vanemaid kolmanda ja neljanda lapse sündimise puhul.

Naisproletariaadil tuleb, nagu meie teame, sünnitada lapsi täitsa rasketes oludes ja igasuguse arstiabiata. Kuid Hitleril ei lähe see korda. Ta, vastuoksa, andis dekreedid, et üldiselt peavad naised kodus sünnitama. Ei pruugi siin palju rääkida, igaüks võib ise omale ette kujutada, kui raskest tööval naisterahval Saksamaa katastroofiliselt piiratud korteri pinna puuduse juures.

Saksamaal fashismi valitsuse tõttu on kohutavalt kasvanud enneaegsed sünnitused ja surmaga lõppevad sünnitused.

Kuid häda emale, kui ta ilmale kannab nõrga lapse. Faschistlikud arstid ühiskondliku hoolekande büroost ütlevad niisuguse lapse arstimisest lahti. „Ei maksa arstida nõrka last“, lausub harilikult arst. Sellepärast ei ole midagi imestada, et töörahva lapsed kannatavad tiisikuse ja teiste haiguste all. Kuid ka siin leiavad kolmanda impeeriumi — faschistliku Saksamaa valitsuse esindajad „väljapääsuteed“. Nõrku või vähearenenud lapsi sünnitakse lihtsalt steriliseerima, s. t. kunstlikult suguimetuks tegema. Hiljuti Saksamaal Halle linnas rahvussotsialistlikud arstid tegid ettepaneku steriliseerida 600 haiget ja kidurat last, nende vanemate majanduslikult viletsa seisukorra pärast. See on kõige jõledam metsikus! Arsti ühiskonna hoolekandmise kabinetides, kuhu vanemad oma lapsi toovad, leiavad aset ennenägemata kurvad pildid. Õnnetud emad astuvad üles oma laste steriliseerimise vastu. „Minu last ei ole tarvis steriliseerida,“ karjub südantlõhestavalt üks ema, „kui teie talle võimaldate piima ja head toitmist.“

Sajad ja tuhanded töötavad naised kapitalistlikkudel maalidel on paisatud vangikongidesse. Kui vangistatud naine on rase, siis tuleb tal vangikongis ka sünnitada. Hirmsad on olud lapse sünnitamiseks vangikongis. Hiljuti üks naisvang, kes sünnitas vanglas surnud lapse, läks hulluks hirmsa ümberkäimise pärast sünnitamise ajal.

Konsultatsioonid ema ja lapse kaitse alal, lastesõimed, lasteaiad, lastemajad, laste saatmine kurortidesse, mere äärde ehk mägedesse, see on tundmatu töörahva astele, on kapitalistlikkudel maalidel emadele ainult unistuseks.

Ainult NSV Liidus, proletariaadi diktaatori maal, maal kus ei ole kriisi ega töötaolekut, on ülemaaltoodud kapitalistlikkude maade naisseltsiliste unistused reaalses elus teostatud. Kuigi meie maal abort on seaduslikult lubatud, kasvab siiski meil

järjekindlalt laste arv, sellepärast et meie ema on majanduslikult kindlustatud, et riik teda paljudest emakohustuste rasketest vabastab. Kogu maa on üle külvatud ema ja lapse kaitse konsultatsioonidega. Naistöölised vabastatakse kaks kuud enne ja kaks kuud pärast sünnitust tööst, kuna töötasu läheb endiselt edasi, ja naiskolhoosnik vabastatakse kuu enne ja kuu pärast sünnitust, kusjuures saab poole keskmisest töötasust.

Sünnitajatele on riigi kulul ehitatud avarad maksuta sünnitamisemajad. Töötav naine saab lapse jaoks „kaasavara“ ja raha piima peale. Kaks kuud peale sünnitamist, kui ema juba tööle asub, on imetajal emal õigus kaks korda päevas tööd pooleks tunniks lapse imetamiseks katkestada, ning selle juures ei loeta tal palgast midagi maha.

Ettevõtete, vabrikute ja tehaste juures on erilised toad ema ja lapse jaoks sisse seatud, kus ema võib last töö ajal rinnaga toita.

Ka kõikides suurtes jaamades on sisse seatud toad ema ja lapse jaoks, kus alati on arstiabi käepärast ja kus korrapidaja õde aitab lapse eest hoolitseda.

Magasinides ja asutustes teenitakse eestkätt neid naisterahvaid, kes väikeste lastega tulevad, et neil ei tuleks sabas seista.

Suur hulk lapsi on lastesõimedes, lasteaiades ja lastemajades. Kui näiteks 1929. a. oli lasteasutustes üldse 453.000 last, siis 1932. a. oli see arv tõusnud 5,2 miljonini, aga teiseks viisaastakuks, s. o. 1937. a., on lastesõimede ja lastemajade laste arvu plaanis ette nähtud tõsta kuni 16 miljonini.

Ettevõtte ja asutused võistlevad omavahel, kuidas ikka paremini hoolitseda laste eest. Niisugustes suurtes ettevõtetes, nagu Stalini nimeline autotehas Moskvas, „Dünamos“ j. t. on laste ja ema kaitse asutused nii suurepärased, et kõik välismaalased, kes neid asutusi näinud, imestavad tõsiselt meie suurte saavutuste üle. Suur hulk välismaa teadusemehi, kes on uurinud meie ema ja lapse kaitset, on avaldanud kõige paremaid arvamisi ja kiitust nende kohta.

Koolides saavad lapsed maksuta ehk õige väikese maksu eest sooja hommikueinet. Suvel saadetakse lapsi laagrisse, metsa, mägedesse ehk mere äärde.

Austria schutzbundlaste 120 last, keda möödunud suvel MOPR Nõukogude Liitu tõi, võiksid tervele ilmale jutustada, misuguse vaimustuse kutsusid neis esile meie

puhkemajad, arstimise- ja kultuurasutused laste jaoks.

Rahvusvahelise solidaarsuse pärast meie MOPR'i liikmed Nõukogude Liidus organiseerisid Ivanovosse ilusa, hästi varustatud lastemaja kapitalistlikkude maade türmidesse heidetud ehk revolutsioonilises võitluses langenud vanemate lastele.

Emal ja laps neil ja meil — on kaks iselma, mille vahel on päratu kuristik.

Üks on kapitalistlik ilm — mis paisunud emal ja ta lapse äärmisesse viletsusse, riisunud talt väljavaate ja lootuse parema tuleviku peale, — teine ilm — NSV Liit — sotsialistlik ilm, mis avastab emale ja lapsele ja ka kõigele töörahvale helged röömukõrgustikud, õnneliku, jõuka ja kultuurse elu.

S. A.

Ellen Sõnajalg

Häbitu

(Järg)

Liisi läks edasi mööda pehmet nõtkuvat teed. Visinal tungis soovesi läbi varvaste, valades paljad jalad nagu pruuni praesous-tiga üle. Hurtsikute ümber oli kõik vaikne, ainult mõni kidura tervisega põrsas, sulgterav saba villase lõngaotsana tolknemas, luusis küürus rotina õues, mõnes kohas haukus karvane koeranäss. Saunaküla elanikud on kõik peremeeste juures päevilistena tööl.

Kasekännu juures oli samuti vaikne. Kaks kana siblisid ja saputasid tiibu. Öitsev pihlakas sahis, tasa oksid liigutades. Toaukse taha oli puuhalg pandud märkiks, et perenaist kodus pole. Liisi käis väikeses laudas, vaatas kuuri alla, kuid kedagi leidmata tahtis juba minema hakata, kui häält kuulis:

— Kiis, kiis, kiis! — nurga tagant ilmus Mari, hiir sabapidi näpus. Mari käed olid mustad. Seelik eest üles värvli vahele pistetud.

— Vaata, Paluka Liis tulnud... Näe, ma kitkun rohtu peenardelt. Miitsu, Miitsu! Ei tea, kuhu see kassireo jooksis, viskasin mullapangaga hiirt ja sain kätte. Miitsu saaks pehme suutaie.

Eit pani hiire seinale ääres seisva pingi otsale, läks kaevu juurde püti seest käsi pesema. Varsti tuli tagasi, istus pingile Liisiga jutlema.

Aeti juttu mitmesugustest asjadest ja lõpuks tuli Liisi ettepanekuga — võtta tema haige sugulane oma hoole alla. — Ta on sõjaväejooksik, — seletas ta, — ja sellepärast peab ta siinolemine salajaseks jääma. (Eit ei teadnud, et sõjaväejooksikutele amnestia anti.)

— Teen talle haganikku aseme, siin käib ju nii vähe inimesi. Kes teda siis näeb, — julgustas eit.

Rahustatult sammus Liisi koju poole.

Koduõues reheväravast möödudes läksid väravad äkki lahti ja Liisi ees seisis perenaine, kulmud kurjalt kokku tõmmatud. Tükike aega liigutab suud, nagu ei leiaks sõna, mis selle üleannetu naise kohe maani maha põrutaks.

— Teab, — käib äkki jahmatuse hoog läbi Liisi ajude ja ta nägu lööb valgeks, jalgades nagu suriseb ja teeb nõrgaks. Perenaise kullisilmade ees ei jää see tähelepanemata.

— Kus sa käisid? — pärib perenaine valjult.

— Mis ajast olen ma kohustatud perenaisele oma käikudest aru andma, — viskas Liisi uhkelt pea selga.

— Sa parem ära vigurda, — kiunus perenaine. — Tean isegi, et sa raha käisid peitmas.

— Raha?... mis raha?... Oled vist hulluks läinud! — veri tuli Liisile näkku tagasi. Tähenab — pole see mis kartis.

— Eks sa ise tea, mis poeg su kätte tõi. See oli minu venna raha.

— Sinu venna raha... minu poeg tõi... Tõepoolest oled hull... midagi ei saa aru, — laotas Liisi käsi.

— Ma ju ütlesin, ära vigurda. Minu silma sa petta ei saa, nägin kohe su näost, kui sa tulid. Köhkusid... Ütle miks, kui oled süütu? Oh, too parem heaga ära, — käskis perenaine. — Ennäe mul santlaagrit, keda mina oma majas pean kannatama! Va libu niisuke, mehest lahku läinud, kas see veel kellegi inimene on, ää roojastab mo maja ja õue, häbitu inimeseloom!...

Nuttes tõstis perenaine põlle silmidele ja jooksis toa poole.

Liisi raputas arusaamatuses pead. Seal silmas ta sulast, kes hobust rakendas ja läks tema poole.

— Mis perenaisel viga, sõimab mind...

räägib mingisugusest rahast, mis minu käes olevat.

— Mis tolasid rääkida, — kirus sulane ja jutustas, kuidas nad väikest poisikest pinninud.

— Vaat, kus lontrused! — vihastas Liisi, — või lapse kallal nagu kaarnad. Rikkad usuvad alati, et vaene on varas.

Liisi läks tuppa.

— Mis kära seal väljas on? — küsis haige ema end voodis istukile ajades. — Kogu aeg kaagutasid ümber maja ja naaksusid nagu rongad surnud hobuse kallal.

Mõne sõnaga seletas Liisi emale asjaolu.

— Anna jumal andeks niisugune jutt, kellele nende raha vaja... Eluaeg ausalt elanud. Säh, nüüd teevad veel vargaks, — kurtis haige. Siis natukese aja pärast jälle:

— Liisi, on sul üks tass piima mulle anda.

Liisi andis emale piima. Väike Edmund aga tähtis suppi. Liisi läks õuest kuivi raage tooma.

Taevas oli äkki suur suitsuvärvi pilv üles tõusnud, keskelt punakaskollane. Liisi korjas hagu ja astus toa poole. Ilm läks pimedamaks ja tuul keerutas tolmu. Tuleb vist äikest, mõtles Liisi tuppa astudes.

Äkki oli kijas kobinat kuulda. Tuppa astusid tõsiste kohtunikunägudega peremees, perenaine ja selle vend. Peremees piilus arglikult ringi, astus mõned kohmetud sammud ja jäi perenaise kõrvale seisma. Perenaine seisis väljakutsuvas seisakus, kurtjalt Liisi otsa põrnitsedes. „Härä“ Johanson nägu oli rahulik.

— Noh, Liisi, meie tulime... — algas peremees, kuid pööras kohe naisevenna poole.

— Räägi sina, Johanson.

Liisi taganes loomusunniliselt rehetoa ukse ette, nagu suudaks ta üksi võidelda kolmega, kui neil mõte tuleks rehetuppa otsima minna.

Johanson tegi paar sammu Liisi poole ja sättis oma puhta, päevitamata näo lähkisse voltesse.

— Vaadake... — ta ei teadnud nime ja pööras perenaise poole.

— Eks ta Liisi ole, Liisi Palluk, — ütles perenaine mossis näol.

— Vaadake, Liisi Palluk, meie tulime veel kord heaga teie poole, — kõneles ta isaliku lahkusega. — Teil on ju ometi südame-tunnistus. Olete ju veel noor. Niisugune asi on väga halb. Järeldused saavad aga veelgi halvemad olema. Teil on laps... — tõstis ta silmad pühalikult taeva poole. — Kuid teie õpetate teda ju nii noorelt varastama, see on kole... Meie oleme kind-

lad, et raha teie käes on. Andke ta meile heaga välja. Annan teile sõna, ma vaikin teie nooruse ja viletsa olukorra pärast... Kuid mõtelge ometi, mul on seal ka väga tarvilikud tokumendid... saage aru... sekeldused, — noh... Tooge see kirjamapp kohe minu kätte.

— Ma pole kirjamappi näinud! — karjatas Liisi hingepõhjast.

— Ah teie tõrgute, — kõrgendas Johanson häält, kulme kõrgele tõstes. Kõik lahkus oli ta näolt kadunud.

— Siis anname asjale seadusliku käigu. Politseisse... vangilassen ma teid viia.

— Ta ju seal vist ennegi olnud. Ta ju punane, enamlane, läbi otsida ja kõik! — piiksus perenaise peenike hääl.

Liisi peas kohises veri. Silmade ees tantsisid kord rohelised, kord punased sädemed ja rõngad. Ta valitses ennast kõige jõuga. — Ainult ära hoida, et nad ise otsima ei hakkaks, rehetuppa ei tungiks.

— Saage ometi aru, ma ei ole teie rahastkut näinudki ja ei või sellepärast seda ka ära anda, — ütles ta enesele võõra häälega, mis ärritusest värises.

Ema istus voodis. Suu värises kas viha või valu pärast. Pärani silmil vahtis ta ülestõstetud kardina alt ühe pealt teise peale.

— Ema, ema, anna mulle süüa, — nuttis väike Edmund, määrdinud rusikatega nutuseid silmi pühkides. Päike oli hoopis kadunud. Tume põrin pani õhu värisema. Edmundil tuli hirm, ta jooksis vanaema juurde. Liisi vaatas lahtise aknaaugu poole. Ei saa kuidagi sulgeda, vihm hakkab tuppa voolama, mõtles ta.

Johanson pööras õe poole.

— Nii suurt jultunust näen elus esimest korda, — ümises ta ärritatud häälel ja suured veresooned nagu sinised ussid ronisid ta kaela ja otsmiku naha alla.

— Ma ei mõista... — kergitas Johanson õlgu, — miks peate sarnast inimest oma majas.

— Kas annad kätte, häbitu! — mõirgas ta äkki, Liisi juure joostes ja teda õlast raputades. — Ussisugu!... Kui sind praegu maha löön, saan valitsuselt autasu.

— Ära puutu, rajakas, mind oma roojaste kätega, kui su pealuu sulle kallis on, — lükkas Liisi Johanson vihaselt kõige jõuga eemale. Haaras pliidilt pressraua ja kõigutas seda käes, valmis viskama.

Väike Edmund jooksis ema juurde, nähes et ema on võitlusvalmis, haaras ka tema südi näoga naelast tuletangid ja asus ema kõrvale. Pisarad olid kuivanud, ainult valkjad triibud olid neist määrdinud paljetele jäänud.

— Ema, aja välja see paha onkel, kes sind liidleb ja lüüa tahab, — nõudis ta vihaselt. Teda ei pannud keegi tähele.

— Ma... ma saan teiega... teiega teist keelt rääkima, — ähkis Johanson, ukse poole minnes.

— Aga mina ütlen, et sa siit kaod, et maja olgu tühi, — kriiskas perenaine.

— Tühi olgu jah, — kordas peremees nagu kaja, katsudes esimesena uksest välja lipata.

Kuid ees tormas Johanson; tähelepanemata jättes ukse madalust, tormas ta peaga vastu ukse pealmist piita ja kukkus valusa

hoobi mõjul põlvili. Tõusis vandudes ja tuigerdas õue.

— Sina Issanda ristike küll! Niisuguse lita pärast peab minu kallis vend nii palju kannatama, — hädaldas perenaine nuttes.

— Homme päev lõhun selle maja maha ja jätan ta kõige koliga lageda taeva alla, — mõirgas peremees koridoris. Kõik kolm kaugenesid kirudes. Jämedad vihmatilgad hüppasid üksteise võidu alla, rabisedes õlgedes. Tuul keerutas lahtipuistatud heinu sara ees.

— Ah, kõik on selle häbemata süü. Heina nadi saavad märjaks, — hädaldas perenaine.

(Järgneb.)

Kiri Eestist

Kallis seltsiline!

Nii hulga aja pärast sinult kiri! Olen seda mitu kord lugenud ja ikka on ta mulle nagu uudis. Sa kirjutad asjadest, millest meie unistadagi ei või. Ma olen ainult raamatutest lugenud tervisekohtadest, kus vaid rikkad võivad endid ravitada, kuid teil saadetakse seal lihtsaid töölisi lõunasse kõige toredamatesse kohtadesse ja see kõik asutuse kulul. Mõtles, sind saadeti Kislovotsskisse! Ja... ma saan aru sinu ülevast meeleolust — sa elad, töötad ja oled kindel oma tuleviku peale, vanaduses ja haiguse puhul oled sa kindlustatud, sinu meelt ei tumesta mured tuleviku eest, kuid meil siin ei ole ükski tööline kindel homse päeva pärast.

Nagu sa tead, olen ma oma elupäevad Balti puuvillavabrikus töötanud. Kuid nüüd ei suutnud ma enam noortega võistelda ja mind visati värava taha. Meile pandi paari-kolme aasta jooksul tööd enam kui kahekordselt juurde. Ennem töötas peenketruses õlitajaid 4 ja isegi 5, kuna nüüd ainult 2 inimest selle töö ära peavad tegema, nii on ka korvivedajatega. Ennem oli neid kaks, nüüd üks. See üks peab kõik korvid tõstetooli juurde tirima, kuid palka kärbitakse järjekindlalt. Minul oleks juba 30 aastat täis saanud ja siis ma oleksin hakanud saama 5—10 kr. kuus pensioni, kuid vabrikuvallitsus katsub kõik vanad töölised värava taha saata, et aga sellestki näljapennide maksust kõrvalt hoida. Nüüd käin tööbüroos, kuid seal ei ole noortelegi tööd anda, mis siis vanadest rääkida, nagu mina, kes oma tervise kapitalisti orjates ära kaotanud.

1933. a. said töötud 2 meetrit poolmädanenud puid ja 200 grammi leiba, kuid tänava aasta ei saa sedagi. Leiba anti muidu, kuid puud pidime välja maksma. Möödunud aasta jaanuarikuust alates võeti töötavate töolistelt 10—15% palgast maha, mis pidi meile, s. o. töötavate toetuseks minema, kuid meie jäime sellest ilma, sest see raha makseti hallparunitele või, munade ja peekoni hindadele lisaks. Sest meil käiakse pühakirja sõna järele, kel on, sellele antakse ja kel ei ole, selt võetakse viimane, mis tal on.

Nagu sa tead, võeti meil ühevahe aktiivsemaid seltsilisi kinni, neile süüks arvates, et nad meie õilsa vabariigi korda kukutada tahta, sest et need seltsilised rääkisid, et on tarvis nõuda tööliste elamisvääriks ülespidamist. Kuid nüüd on paljud neist oma türmiaastad ära istunud ja tahes või tahtmata oli kodanlus sunnitud vabastama neid. Neist mõned seltsilised läinud Tartu tööbörsele, et mingit tööd saada. Parajasti oli turbarappa tööliste saatmine. Need seltsilised nõudsid, et neid turbarappa saadetakse. Kuid tööandja olnud väga ninakas ja käskinud neid maale karja minna (sest seal ei puutu nad teistega kokku).

Nii on, kallis seltsiline, meie elu. Kui see sul võimalik on, siis pane see tükk „Naistöölisesse ja naiskolhoosnikku“, meie saame vahel seda lugeda ja kui meie näeme, et ka meie muredest on seal kirjutatud, siis on meil rõõmsam meel.

Tervitades

Marie P.

Naisterahvad riiki juhtimas

Sl. Aliide Prooman

Sl. Aliide Prooman sündis Tallinnas 1904. aastal töölise tütre. Juba 10-aastaselt tuli Aliidel ise hakata eluülespidamist teenima. Esimestel aastatel käis ta hallparuni juures karjas. Pärastpoole töötas ta raudteel remonditöölisena, siis Tallinna sadamas. Valge Eesti valitsus ei annud noorele tütarlapsele mingisuguseid võimalusi selleks, et ametit õppida. Ja ka vanematel puudus selleks võimalus. Nii siis tuli tal töötada ükskõik kus juhtus.

Aliide oli 18 aastane, kui Eesti härrasriigi valitsus vangistas tema isa. Ta isa süüdistati härrasriigi valitsuse kukutamises ja mõisteti mitmeks aastaks vangi. Siis muutus Aliide elu veel viletsamaks. Sellest vähesest palgast, mida ta teenis, tuli anda ka vangisolevale isale. Sest see toit, mida annab „vabariigi“ valitsus vangisolevatele poliitilistele vangidele, ei vasta kaugeltki elatismiinumile.

Peale isa vangistamist ei saanud Aliide kuigi kaua Eestis elada, sest „vabariigi“ valitsusel on küllalt vastavaid paragrahve, mille põhjal töölise lapsi taga kiusata, vangistada ja surma mõista. 20-aastaselt lahkus ta Eestist,

Mitu aastat peale Aliide lahkumist Eestist, sai ta isa „vabaks“. Peale vangist vabanemist muutus ta isa elu palju viletsamaks kui enne, sest „vabariigi“ valitsus kuulutas ta *linnupriiks*. Äärmiselt vilets ja jõhker vangimaja elu ja kord, ning see „vabariigi“ valitsuse poolt antud „linnupriius“ rõõvisid Aliide isalt elu.

1925. aastal tuli Aliide NSV Liitu ja jäi Leningradi elama. Siin algas temal uus elu uues ühiskonnas. Selles uues ühiskonnas tunneb ta ennast peremehena olema. Temal ei ole enam vaja oma tööjõudu hallparunitele ega kapitalistidele müüa.

NSV Liidus läks ta „Punasesse Treugolnikusse“ tööle. Seal 1925. aastal astus

noorteühingusse ja 1930. aastal võeti ta ÜK(e)P liikmeks vastu.

„Punases Treugolnikus“ on ta töötanud vahetpidamata kuni tänapäevani. „Punase Treugolniku“ töölised ja teenijad tunnevad Aliidet, kui ühte paremat töölise. Alati on ta tööstusplaani täitnud ületamisega. Hea töö eest on teda mitu korda premeeritud. 1930. aastal, Aliide kaastöölise ja vabriku juhatuse poolt eraldati ta kui parem lõõklane brigadiiriks. Nüüd töötab ta brigadiirina. Tema brigaadis on 28 inimest. See brigaad on üks parematest brigaadidest selles jaoskonnas, alati ületab tööstusplaani ning peab alalist võitlust prakti vastu. Sellel tööalal, kus see brigaad töötab, on plaani järele lubatud prakti 5,5 protsenti. Kuid selle brigaadi töös on olnud prakti keskmiselt 3,4 protsenti. See brigaad peab võitlust iga päev selle eest, et seda prakti arvu veel vähendada. Seda brigaadi on hea töö eest mitu korda premeeritud.

Aliide on töötanud mitmesugustel ühiskonnatöödel. Viimasel ajal oli ta rahvakohtu liikmeks. Leningradi nõukogu moodunud valimiste ajal „Punase Treugolniku“ töölised ja teenijad valisid tema kui parema lõõklase Leningradi nõukogusse. Seal töötab ta haridusesektsioonis.

Sl. Prooman ütles: „Seda suurt usaldust ja au, mida „Punase Treugolniku“ töölised ja teenijad minu vastu üles näitavad, tahan ma tasuda sellega, et mitmekordselt kõvendada klassilist valvelolekut klassivaenlaste verise käe ja tegevuse vastu, kes riisusid meie kalli seltsimehe ja juhi — sm. Kirovi!“

Õhtutel õpib sl. Prooman ÜK(e)P ajaloo tundmaõppimise ringis, selleks et ennast relvastada marksistlike-leninliku teadmise, mis võimaldab teadlikult võidelda sotsialismi lõpuliku võidu eest.

Seltsiline Emilie Köök

Sl. Köök Emilie, sündinud 1883. a. Kroonlinnas, töölise peres. Veebruarirevolutsiooni ajal sl. Köök sõidab Eestisse Rakvere kreisi, Väike-Maarjasse, sugulaste juurde.

Sel ajal Väike-Maarjas oli Krasnojarski polk. Sl. Köök käis tihti Petrogradis, kust ta tõi enamlaste lendlehti ja levitas neid soldatite hulgas Väike-Maarjas.

Asutava kogu valimiste ajal agiteerib Köök aktiivselt enamlaste poolt.

Peale Oktoobrirevolutsiooni valiti sl. Köök Voka valla nõukogu liikmeks. Kohapeal organiseeritakse Punakaart. Sl. Köök on üks esimestest punakaartlastest, võtab ise aktiivselt osa Punakaardi organiseerimisest. Sl. Köök võtab osa ka mõisate natsionaliseerimisest.

Sl. Köök oli Rakvere kreisinõukogu liige.

Sakslaste pealetungimisega taganeb sl. Köök ühes punaväega Nõukogude Venemaale, tema mees jääb Eestisse Väike-Maarjasse lastega.

Sl. Köök, vaatamata sellele, et teda hoiatati selle eest, et Eestis teda taga otsitakse, sõitis siiski üle piiri Eestisse, et võtta kõige noorem laps kaasa Nõukogude Venemaale.

14. mail 1918. a. sl. Köök jõudis Väike-Maarjasse. 15. mail saksa okupandid arreterivad teda ja ta istub kinni Rakvere türmis kuni 10. septembrini 1918. a., kust ta ära põgeneb ja N. Venemaale tagasi tuleb.

Tööraha kommuuna ajal detsembris 1918. aastal on sl. Köök jälle Väike-Maarjas mõisate ülevõtmisel. Siit taganeb ta ühes Punaväega Nõukogude Venemaale.

Nõukogude Venemaal on sl. Köök 1919. a. noorsoo kasvatajate kursustel. 1920. a. on ta Eesti parteikoolis, 1921. a. Tolmatshevi instituudis naisorganisaator, 1922—1924. aastatel naisorganisaator Marti nimelises tehases. 1925. ja 1926. a. tehnilise töö peal „Trudsojusis“, 1927. a. saadik koduperenaine ja 1933. aastast saadik personaalne pensionäär.

Sl. Köök on korduvalt Leningradi nõukogu liige olnud. Praegu töötab haridussektsoonis ja on jaoskonna deputaatide grupi esinaine. Töötab aktiivselt. Sl. Köök on 1919. aastast ÜK(e)P liige. 14 aastat on otsekohe tööstuses töötanud.

Niisugused riigi juhid, nagu sl. Köök, on kasvanud klassivõitlus oma kogemustega ÜK(e)P juhtimisel, eesotsas sm. Staliniga, mis lükkab kõiksugused sotsiaaläraandjate II internatsionaali dogmad ümber, et „töölisklass ei või võimu võtta, sest ta ei ole enamuses ja et töölisklass ei või riiki juhtida, sest tal ei ole kaadreid.“

A. Klaus.

J. Tombach.

Naistöö Viktor Kingissepa nim. Haridusmajas

Kapitalistlikkudel maadel, iseäranis seal, kus on praegu valitsemas fashistlik diktatuur, on naistööline äärmiselt maha surutud. Tehakse kõiksugu kitsendusi selleks, et naisterahvas end mitte poliitikasse ei segaks, tehakse kitsendusi selleks, et naisterahvas üldiselt ennast ei arendaks. Naine, tema jäägu kodukoelde juurde.

Meil Nõukogude Liidus on ümberpöördukt. Naine on sotsialismi ehitaja niisama kui mees. Temale on partei ja valitsus kõik võimalused annud, et end ka poliitiliselt ja kultuuriselt arendada.

Viktor Kingissepa nim. E. T. Haridusmaja algas hooaja tegevust 1934. a. 1-st oktoobrist. Ühes hooaja tegevusega algasid tööd ka naisringid: sanitaardrushiina, esimeseastme sanitaarring, juurdelõikuse ring, naisspordiring. Hiljem organiseeriti veel nais-poliitring, OSO ring sanitaarringi

juurde. Peale nende ringide on veel Eestimaa ajaloo tundmaõppimise ring, parteiajaloo ring ja õhtukursused.

Peab ütlema seda, et Haridusmaja ja naissidebüroo ühes massilise sektoriga on naistöö alal suuri edusamme teinud. Toome mõned andmed ringide tööst.

Parteiajaloo tundmaõppimise ringis Remmelga juhatusel, kus 60% naisseltsilisi osa võtavad, on kord eeskujulik. Hiljaksjäämi ega puudumisi ei ole.

Õppuse algul oli seltsilistel muidugi raske. Puudus eestikeelne õpperaamat, mis oli suureks takistuseks, sest on ju ringis suurem osa niisuguseid seltsilisi, kes ei tunne vene keelt. Pika ootamise järele suutis „Välismaatöölise kirjastuseühisus“ välja anda eestikeelse õpperaamatu, mille kõik seltsilised omandasid ja selle järgi õppimist täiel hool algasid.

Teine tähtsam ring on Eestimaa ajaloo tundmaõppimise ring, kust osa võtab 40% naisterahvaid. Selles ringis õppides püüavad seltsilised Eestimaa majanduse ja poliitiliste sündmustega kursis olla.

Kolmas ring on nais-poliitring sl. Allermannin juhatusel. Ringist võtab osa 36—40 inimest. Neist on suurem osa koduperenaisi. Selles ringis saavad peale poliitkirjaoskuse programmi läbi töötatud meie pävasündmused, partei ja valitsuse otsused, mis on tähtis kõigil seltsilistel teada.

Naisseltsilised õpivad poliitilisi teadmisi selleks, et mitte meestest maha jääda ja üldse ajaga kaasas käia, et olla kasulik ühiskonnale ja sotsialismi ehitamisele.

Sanitaardrushiina — esimeseastme sanitaar- ja Oso ringid

Seltsilised teavad, et sellel organisatsioonil on suur tähtsus meid ähvardava sõja ajal. Meie Nõukogude naisterahvas ei tohi olla sanitaar- ja sõjaasjanduse teadmistes kirjaoskamatu. Nendest ringidest võtavad naisterahvad aktiivselt osa selleks, et sõja puhul, õnnetuse korral esimest abi anda ja kuuliga vastulööki anda, kui vaenlane peaks meie kalli kodumaa peale tungima. Ringi aktiivse töö tõttu on Haridusmaja punaseristi töö raioonis esimesel kohal.

Õhtukursused: Tsaari ajal olid kooliüksed suuremalt jaolt töolisteklassile suletud, töölisi pimestati kõiksugu usuhullustustega. Pimestuse ja usuhullustuse tagajärjel jäi töolisteklass kirjaoskamatuks ja kultuurivaeseks. Et seda nüüd likvideerida, tuleb mõnelgi vanemal inimesel pead murda. Kuid raskuste peale vaatamata püüavad seltsilised sellest üle saada. Nad

õpivad matemaatikat, füüsikat, loodusteadust jne. Kursuste lõpetamisel saavad seltsilised nii palju teadmisi, et võivad sügisel edasiõppimise suhtes teistesse õppeasutustesse edasi minna.

Juurdelõikuse ring koosneb naistöölisest ja koduperenaistest. Ringist võtab osa 25—30 inimest. Ringi juhatab sl. Oonel. Selles ringis õpivad naisseltsilised seda, mida neil koduses majapidamises veel tarvis läheb. Seal õpetatakse pesu, pluuside ja kleitide joonestust ja juurdelõikust.

Nais-spordiring koosneb peaaesjalikult meie noorematest seltsilistest ja on suurearvuline. Seltsilised tulevad kokku selleks, et olla terved, elujõulised sotsialismi ülesehitajad.

Haridusmaja naisaktiiv võttis oma hoole alla eesti lastemaja, kus on suuremalt jaolt need lapsed, kelle vanemad on valge Eesti vabariigi valitsuse poolt tapetud ehk eluksajaks türmi seinte vahele paisatud.

Ringide töö praeguste kokkuvõtete järel laseb oletada, et kõik need ringid kevadel lõpetavad heade tagajärgedega. Üheks suuremaks puuduseks on Haridusmaja töös see, et käesoleval hooajal ei ole lastetuba. Lastetuba oli üheks suuremaks abiks emadele. Ema viis lapse lastetuppa ja tal oli võimalus ühiskonnatööst osa võtta ja loenguid kuulata. Haridusmaja juhatus kavatses sügisel kohe lastetuba avada, isegi sai vastav kasvataja muretsetud. Lastetuba käesoleval ajal ei ole avatud mitte aktiivi lohakuse või Haridusmaja juhatuse vastutulematuse pärast, ta ei ole avatud sellepärast, et on ajutiselt kinni ka ülelinnalised hulgalised lastetoad laste epideemiliste haiguste pärast.

Niina A.

Joonduda „Edu“ kolhoosi naisseltsilistega

(Kingissepa r. Tikopesa külanõukogu)

„Edu“ kolhoosi naisseltsilised on arusaamisele jõudnud, et poliitkirjaoskusest on võimata klassideta sotsialistlikku ühiskonda ehitada, mis meil teises viisaastakus on ette nähtud. Iseäranis nüüd, kus klassivaenlane viskleb oma surmaeelsetes krampides, ning võtab tarvitusele viimased meetodid kontrrevolutsioonilises tegevuses, nagu me nägime meie kalli juhi sm. Kirovi tapmises, on valvelolek tarvilikum kui kunagi enne.

„Edu“ kolhoosi piimafarmis töötajad naisseltsilised koguvad peale päevase töö lõppu kolhoosi punasesse nurka, kus nad ajalehti ja ajakirju loevad, ning peale lu-

gemise küsimusi ühiselt läbi arutavad, mis juhtub mõnel seltsilisel jääma arusaamatuks.

Samuti võtavad seltsilised aktiivselt osa koosolekutest ja ühiskonnatööst.

Sarnast aktiivset järjekindlat ajalehe lugemist jääb soovida kõigile naiskolhoosnikkudele. Töötada läbi kollektiivselt nõukogude VII kongressi ja kolhoosi lõoklaste teise kongressi otsused. Need otsused on meie igapäevase töö programm, ilma milleta ei ole me suutelised ellu viima sm. Stalini hüüdsõna „teha kolhoosnikud jõukateks ja kolhoosid enamlikkudeks“.

E. Udeküll.

Kasulikke näpunäiteid

Tärpentiini tulu majapidamises

Tärpentiini peab alati kõvasti korgitud pudelis hoidma. Õlivärvi plekid akna- klaasi ja aknaraamide pealt võtab tärpentiin ära. Õlivärvipilte puhastatakse järgmiselt: liitri vee peale võetakse üks supilusika täis tärpentiini, käsn või puuvillatükk niisutatakse selle veega ja hõõrutakse ruttu pilti, mida kohe villase rätikuga kuivatatakse.

Määrdinud ukse ja akna raamid puhastatakse veega, millele tärpentiini ja salmiaki juurde on lisatud.

Värvimata kuusepuu põrandate pealt saab rasvplekkisid kergesti välja, kui neile tärpentiini peale valada ja natuke seista lasta, siis kraabitakse noaga ja pestakse kohe sooja vee ja seebiga puhtaks.

Tõrva-, pigi-, vaigu-, vankrimäärde- ja värnitsaplekid hõõrutakse puhta searasvaga ehk võiga ja pestakse siis sooja vee ja tärpentiiniga vaheldades puhtaks.

Parketi pealt võtab tärpentiin kergesti plekid välja.

Pesuvee sees natuke tärpentiini võtab pesu küljest mustuse kergesti lahti ja annab pesule ilusa valge ilme.

Põrandavaibad, ukse ja akna villased eesriided, mööbliriided puhastatakse tärpentiini ja vee seguga, kõvasti riideharjaga hõõrudes, puhtaks. Nii jäävad ka värvid värskeks.

Tuhmiks läinud mööblipuud hõõrutakse puutoime järgi tärpentiiniga ja siis pehme villase riidega.

Kollaseid ja pruune saapaid saab tärpentiiniga ilusasti puhtaks teha, kui kollast määret peale panna ja pehme lapiga hõõruda.

Roostetanud kruvide peale vaja natuke tärpentiini tilgutada, siis hakkavad nad jälle liikuma.

Pesu- ja riidekappe ning kummuteid võiks tärpentiiniga sisse hõõruda — see hoiab koide eest ja ei lase koppinud lõhna pesule tulla.

Hiired ja rotid ei salli tärpentiini lõhna, nende aukudesse võib tärpentiini sisse kastetud takutükid toppida.

Tärpentiinipiiritusega hõõrudes läheb tuhmiks läinud lakknahk jälle läikima.

Põrandaid, iseäranis parkett-põrandaid, saab puhtaks ja läikima, hõõrudes seguga, mis tärpentiinist ja vahast valmistatud.

Erilase- ja mesilasepisteid hõõrutagu tärpentiiniga, siis ei lähe nad paistetama.

Palava pliidiraua peale tilgutatagu natuke tärpentiini, see aur on okasmetsa lõhna taoline, ta on kopsuhaigetele kerge hingamiseks ja värskendab toa õhku.

Iga perenaine hoidku puhastatud tärpentiini majas, et ta igal juhtumisel kohe käepärast oleks.

„РАБОТНИЦА И КОЛХОЗНИЦА“ № 3 (70)

Ежемесячный журнал на эстонском языке.

№ 00309

Издательское Товарищество Иностраных Рабочих в СССР, Ленинград, 141, Апраксин пер. № 2.
Välismaatöölise Kirjastusühisus NSV Liidus, Leningrad, 141, Apraksini põikui. № 2.

Hind 30 kop.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGUS
AR